

מסורת הש"ס

- ↑ כחצות כו: ב) (סוכה לו: וט"ז, א) פרה פ"ב מ"א, (ד) סוטה מו, (ה) [פרה פ"ב מ"א ע"ש], (ו) [במדבר יט], (ז) [כל זה שייך לעיל בדי"ה עבודה].

תורה אור השלם

- ↑ זאת תקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל וקחו אליך קרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה במדבר יב עז:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על וכו' משום דשם נתיצית לו. עיי לקמן דף כה ע"ב תוס' ד"ה אכיל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבינא וכו' ולכנר רבעה לא חיישין:
(ב) ד"ה וכו לא מדי אין להקשות. י"ב כהנא לשנא הוא דנץ מד לקמן ובסוריות ספ"ב ובינמות דף גט ע"א:
(ג) ד"ה לא ס"ד דמיוש דו"ה לא דר"ה:
(ד) תוס' ד"ה על ידי וכו' שאין תלות שנתצית:

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. דמרתמי להפסד ממון ואינן מפקינן אסורא (תובנות כו:). ע"י נפשות. שהיה נדונת למות, אסורה לבעלה. דהולכי וניהני צה הפקר חוששין שמה נתרמה באשת מנהן (שם), וחו לא מיירי. אין לצון לאחר דבר זה (סוכה לו:). אין להשיב על כך (יבמות לו. וקדושין כא:). תנו לנאקשוי מידי (שחיבין קא) ליכא לנטיי מידי (סנהדרין סב:). אין להקטע בדבר זה (שם סו:). הניחי עליהן. על פרה (סוטה מו. ושם: עליה), עודה של שקין. אגריה של שקין (שם). פסלה. ונע"ג דללא עול הוא ונעליה לחודיה מוסקלא עולה, נעליה לחודה ואפילו שלא משכה (שם), ובעגלה עד שתמשוך. שחטטלט המאש מעט, דבעגלה כתיב אשר לא משכה (שם).

רבינא. מהדר לתרוצי תנתי' וצרייתא דלעיל לעולם חשדי ומתני' לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבע לה וצרייתא דקתני אין חוששין משום רובע משום גרבע דיעבד דמשום לשעבר קבעית למיסרה דלמא כבר רבעה ולכבר (א) ארבעה לא חיישין:
ומאן סימרא. דלמדי דחשדי ציה שני לן צין לכתחילה צין לדיעבד ולכתחילה לא מייחדין ליה צהדייהו והיכא דלייתחד לא מיתסר ולא אמרינן נבעלה לו: ע"י **ממון**. שהיתה חייבת ממון מותרת לבעלה:
הפסד ממון. דסבר אי בעילנא לה תו לא פרע לי בעלה מידי: **סדע**. דמשום הפסד ממון הוא דשרי לה דקתני על ידי נפשות שנתחייבה הריגה אסורה לבעלה אלמא היכא דלא מירתת להפסד ממונו אפקורי מפקר לה וחיישין שמה נבעלה לאחד מנהן צריון. ואית דמוקמי לה באשת כהן דמיתסרא באונס וראשון עיקר דכחצות (דף כו:). מוכח דבאשת ישראל קאי: וסו לא מידי. (ט) אין להקשות על דבר זה דודאי טעמא ע"י ממון מותר משום דחייש עובד כוכבים להפסד ממונו: **פרס חטאת**. פרה אדומה: ה"ג **ממאי דלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעיה וטעמא דר"א כו': עודה של שקין**. שקין הרבה ריקנין קשורין צידת: **פסלה**. דכתיב^(א) אשר לא עלה עליה צהעלה צעלמא: **וצעגלה**. עגלה ערופה אינה נפסלת צהעלאת עול: **עד שתמשוך צו**. דכתיב צעגלה (דברים כא) אשר לא משכה צעול. » (לשנא אחרינא עודה עץ שטווין צו שקין): (א) לא ס"ד. דטעמא דר"א משום עודה: **דמשום הנאה פורתא**. להקל מעליו משוי מעט: לא **מפסיד טובא**. דמיס יקריס של פרה אדומה אלא ודאי טעמא משום רביעה הוא: **יקחו**. ימכרו קרי ציה ויקחו: אלא

קוחה כתיב בהו ודלמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר (דברים כא) אשר לא משכה צעול. » (לשנא אחרינא עודה עץ שטווין צו שקין): (א) לא ס"ד. דטעמא דר"א משום עודה: **דמשום הנאה פורתא**. להקל מעליו משוי מעט: לא **מפסיד טובא**. דמיס יקריס של פרה אדומה אלא ודאי טעמא משום רביעה הוא: **יקחו**. ימכרו קרי ציה ויקחו: אלא

קוחה כתיב בהו ודלמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר

רבינא. מהדר לתרוצי תנתי' וצרייתא דלעיל לעולם חשדי ומתני' לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבע לה וצרייתא דקתני אין חוששין משום רובע משום גרבע דיעבד דמשום לשעבר קבעית למיסרה דלמא כבר רבעה ולכבר (א) ארבעה לא חיישין:

רבינא אמר לא קשיא הא לכתחלה הא דיעבד ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמיניהו (א)האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא לאו ש"מ שאני לן בין לכתחלה לדיעבד ממאי דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתיירא משום הפסד ממונו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה (ו)תו לא מידי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן (ד)דתנן גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים וחכמים צמיתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דר"א סבר חיישין לרביעה ורבנן סברי גלא חיישין לרביעה ממאי דלמא דכ"ע לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב (ז)דאמר ר' יהודה אמר רב יהניח עליהן עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישין ומר סבר לא חיישין לא ס"ד משום ניהא פורתא לא מפסיד טובא ה"ג לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תקופו ודלמא דכולי עלמא לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר ידבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא (י)וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קוחה אלא כולהו קרבנות כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

כו.

רבינא אמר הא לבתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דבסמוך לית להו ההוא שניא דלעיל דאדס חס על צהמתו כו' מדמהדרי אשניא אחרינא ותימה א"כ מה יתרוו משני המשניות שנהגו למכור מוכרין דלעיל צפ"ק (דף יד:). ואין לומר שיתרוו כשנוי"א קמא דרצ דלעיל צמקוס שהחירו למכור החירו ליחד דלא נחשדו ארביעה כיון דלא קס דלף רצ הדר ציה משום טעמא דפרש"י וי"ל דודאי צין רבינא צין רבי פדת אית להו שניא דעובד כוכבים חס על צהמתו לענין שלא יאסור למכור להס צשום מקוס ואף צמקוס שנהגו שלא למכור נמי ליכא איסורא אלא מנהגא כדפרישית מיהו מיסתבצר להו דלענין קרבן יש לנו להחמיר ולאסור אף צמקוס שמוכרין ולא לסמוך על אותו טעם דעובד כוכבים חס על צהמתו אי לאו טעמא דיעבד לרבינא ולר' פדת דמוקי לה כרבנן דלא חיישין לרביעה כלל וא"ת ור' יוחנן דמשני לקמן (דף כד:) גבול יש לה פחותה מצת שלש נעקרת צת שלש אינה נעקרת מה יתרוך מההיא דמקוס שנהגו למכור מוכרין משמע כל צהמות אפילו יתרות על שלש ועוד דפחות מצת שלש נמי היה לו לאסור שמה תשהה אאלו עד שתהיה צת ג' וירענה וי"ל דכן פירוש דכריו פחותה מצת ג' ודאי נעקרת וצת ג' רוצ הפעמים אינה נעקרת אצל אינו ודאי כ"כ הילכן צמקוס שנהגו מוכרין אפילו צת שלש דעובד כוכבים חס לפי שאינו יודע צודאי דוואג שלא תעקר ולענין קרבן מוקי ההוא דלוקחין צפחותה מצת ג' ולא מיציעיא צמקוס שמוכרין דשרי ליקח אלא אף צמקוס שנהגו שלא למכור לוקחין לקרבן כיוון דודאי נעקרת חייס עלה ולא רבעה ומה שנהגו שלא למכור משום חשש דרביעה לאחר שלש כדפרשין אצל צת שלש אין לוקחין דאינה נעקרת משום דא"כ היכי מוכח דשרי צדיעבד דאוסרה * משום דשמא נתרצית לו דודאי כיון דאינה נתרצית ליה לכך נראה לפרש דודאי מיירי באשת כהן דאף באונס אסורה והכא מותרת דלמרינן ודאי לא נבעלה וכן משמע צפרק שני דכחצות (דף כו: ושם) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתין מיירי באשת כהן דהוא מעשה צאשת שהורגנה באשקלון ורחקוה צני משפחתה ליה באשת ישראל הוה ההוא עובדא מאי קאמר ורחקוה צני משפחתה לא הוה להו לרחק אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח דמיירי באשת כהן דקתני על ידי ממון מותרת לבעלה טעמא דע"י ממון דמרתת אהפסד ממונו הא שלא על ידי ממון אסורה ואף על פי שאין לתלות (ו') נתרצית כיון שאינו ע"י נפשות ואי באשת ישראל אמאי אסורה אלא ודאי באשת כהן והא דנקט מותרת לבעלה ולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה לבעלה והתם אף באשת ישראל אסורה לבעלה דליכא למימר משום פחד נפשות נתרצית לו וא"ת מאי ס"ד דרבינא דצעי לאוכוחי היתר דיעבד מהכא הא ודאי דמשום הפסד ממונו הוא וי"ל דסבר רבינא דכיון דנחבשה שהיא מסורה צידו היה לו לאסור באשת כהן ולמיחש מיהא לבעילת אונס ואע"ג דליכא הפסד ממון ומדשרינן הכא דיעבד ה"ה איכא דליכא הפסד ממון ותלמודא דחי דלית ליה הך סברא אלא אית ליה הפסד ממונו שאני: **תדע** דקתני **סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה**. תימה מאי קאמר תדע דלמא שאני ע"י נפשות דליכא למימר מחמת פחד נתרצית לו ותצעתו אצל שלא ע"י נפשות מותרת ואף היכא דליכא הפסד ממון וי"ל דודאי שלא ע"י ממון אסורה דאי ס"ד מותרת אמאי נקט רישא הפסד ממון ליתמי שלא ע"י נפשות מותרת אלא ודאי הפסד ממון דוקא נקט וסיפא דקתני ע"י נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לכהן דבה איירי אלא צא להשמיענו דאף לישראל אסורה דליכא למימר מחמת פחד נתרצית לו: **וְאִתָּן אֹם בִּידִי**. פי' דודאי הפסד ממון שאני אצל יחוד צעלמא אימא דאסור אף צדיעבד תימה אס כן לא הנחת צת לאצרהס אצינו אצת כהן יושצת תחת צעלה דא"א שלא תתיחד עם שום עובד כוכבים שעה אחת וכיון דליכא הפסד ממון חיישין וי"ל דאין זה אלא דחוי צעלמא כלומר מהכא לא תוכיח ומכל מקום דברי רבינא אמת הן וי"ל דאפילו לפי המסקנא אין לאסור יחוד מועט דדוקא נחבשה שאני לפי שהיא מסורה צידו כעין צהמה דהכא צידו לרבעה אצל היכא שאינה תחת ידו של עובד כוכבים כלל ויכולה לצעוק ויהיה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת ואין לאוסרה על אותו יחוד וכן עיקר וצירושלמי דחי דאין דמיון אשה לצהמה שאני אשה שדרכה לצוות ואפילו חרשת דרכה לרמוז: **הַרְתָּם יצרו תקצו**. תימה לעיל דאמר רב עובד כוכבים חס על צהמתו ורבי פדת נמי אית ליה ההוא שנוי"א כדפר"י נימא יצרו תקפו מכ"ש דפרה דדמיה יקריס י"ל שאני הכא כיון דדמיה יקריס עומדת למכור לישראל וכיון שהוא ודאי מוכר הפרה וסבור הוא להעלים ואינו חושש כיון שיצרו תקפו: ש"מ

ט א מיי פ"ח מהל' אסורי ביאה ה' ל סמג לאון קא עוש"ע אה"ע ס' ז עקיף יא:
י ב ג ד מיי פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז סמג לאון עטו:

רבינו הגנאל

ופריק רבינא לא קשיא מתני' לכתחילה אין מעמידין לוקחין ואין חוששין דלמא רבעה מרתנן לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ותנינן האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתיחד ואם נתיחדה דיעבד אין חוששין לה. ודחינן לה שאני הכא דמתיירא לבוא עליה משום הפסד ממונו. תרע שהוא כך דקתני סיפא נחבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודאי בא עליה. ר' פדת משני מתני' ר' אליעזר היא דאסר והא דתני לוקחין רבנן בשרוי. דתנן בפרה בפי' שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה ניקחת מן העובדי כוכבים והכמים כשריין. ודחינן ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישי לרביעה אלא דכ"ע לא חיישי לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה אלא משום בלאכה כדרב דאמר הניח עליה בפרה אדומה עודה של שקאין פסולה. פי' עודה חבק מצוייר (א) של ערייס שאוגרין אותה בבהמה ודומה לעיל שפוסל את הפרה. ר' אליעזר חייש ורבנן לא חיישי (ובעגלה) [ובפרה] כתיב אשר לא עלה עליה עול משעה שועלה עליה פסלה. ובעגלה כתיב אשר משכה ומוכרין בפרה כיון טעמיהו דרבנן דלא חיישי משום עודה של שקאין. דמשום ניהא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגשי ישראל ולא זבני לה הכא נמי בשאר בהמות נימא משום הגנות רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחלה ליכשרו. ודחינן גבי רביעה יצרו תקפו. והדרינן לטעמא אחריחי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. (ז)ר' אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה כוכבים. ודחינן לא ס"ד דתנינן וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קוחה. ודלמא לא פליגי רבנן על ר' אליעזר

- ↑ ע"י בערוך ערך עד השעיו מש"כ צסם גנאוים וי"ל בפירוש עודה ע"ש.
- ↑ גנאה דליל וטעמא דריא כדמי שילא דמי שילא מי"ט דר"א וכו'.

עין משפט ונר מצוה